

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **8 maja 2020 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1–31).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWO-R1_1P-202

NOWA FORMUŁA

Zadanie 1. (0–1)

O jednej z postaw społecznych

[Charakteryzuje ją] [...] umiejętność wyrażania własnych uczuć, opinii, pragnień w sposób adekwatny, otwarty i pozbawiony lęku, a zarazem respektujący uczucia i postawy innych osób [...].

encyklopedia.pwn.pl

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Postawa społeczna, którą przedstawiono w tekście, to

- A. nonkonformizm.
- B. asertywność.
- C. pasywność.
- D. anomia.

Zadanie 2. (0–1)

Wykres. Średnie dochody w wybranych państwach Europy (w porównaniu do USA)

www.ineteconomics.org

Porównaj pod względem rozwarstwienia społecznego – przytaczając właściwe dane z wykresu – wskazane państwa Europy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

O współczesnym społeczeństwie polskim

[...] [W]brew światowym tendencjom, które są opisywane przez pojęcie urbanizacji oznaczającej wielką wędrówkę ze wsi do miast, Polacy rozpoczęli XXI w. na opak: ruszając na wieś. W chwili obecnej na terenach wiejskich mieszka 40% mieszkańców Polski i jeśli nie nastąpią jakieś gwałtowne zmiany, trend ten będzie utrzymywać się i w połowie stulecia na wsi mieszkać będzie blisko 45% z niespełna 34 mln żyjących wtedy w kraju Polaków.

E. Bandyk, *Ile wsi we wsi*, „Polityka” 2017, nr 43.

3.1. Podaj nazwę typu ruchliwości społecznej, którego dotyczy tekst.

.....

3.2. Uzasadnij, że proces, którego dotyczy tekst, nie oznacza zasilenia sektora rolnego gospodarki.

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–2)

O mieszkańcach regionu południowego Tajlandii

Południe Tajlandii, określane też niekiedy historycznym terminem Pattani, obejmuje pięć graniczących z Malezją muzułmańskich prowincji. Miejscowa ludność nie tylko od dawna demonstrowała poczucie odrębności wobec tajskiej, buddyjskiej Północy, lecz także wykazywała silne związki kulturowe z ludami zamieszkującymi po drugiej stronie granicy – w sąsiedniej Malezji. Z Malajami mieszkańców Pattani łączą język, wspólna religia, a także podobne dziedzictwo historyczne. Dla znacznej części z nich to dialekt południowych sąsiadów – *Bahasa Malayu* – jest mową ojczystą.

W badaniach przeprowadzonych na Południu na próbie reprezentatywnej jako symbol jedności narodu wskazywany jest król (87,1%). Aż 77% respondentów z tego regionu deklaruje, że to rodzice lub dziadkowie nauczyli ich języka państwowego, a 23% wskazuje na szkołę. Zdaniem respondentów z tego regionu o przynależności do narodu tajlandzkiego decyduje głównie zamieszkanie na terytorium Tajlandii (50,7%) oraz kultywowanie tajskich tradycji i zwyczajów (33,5%). Czują się oni przede wszystkim muzułmanami (25,8%), Tajami (21,2%) lub Malajami (5,5%). Jednak 47% respondentów uznało, że „nie ma to dla nich znaczenia”.

Na podstawie: A.W. Jelonek, *Wielokulturowość, separatyzm i budowa państwa narodowego w Tajlandii*, Kraków 2011, s. 221, 294–302.

4.1. Sformułuj argument świadczący o wielojęzyczności znacznej części mieszkańców regionu, którego dotyczy tekst.

.....

.....

4.2. Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Większość mieszkańców regionu, którego dotyczy tekst, czuje się członkami tajlandzkiego narodu politycznego.*

Argument – .....

.....

.....

Kontrargument – .....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.1.	3.2.	4.1.	4.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów						

Zadanie 5. (0–3)

Tabela. Najliczniejsze niepolskie identyfikacje narodowo-etniczne w Polsce według spisu powszechnego z 2011 roku (dane w tysiącach; uwzględniono identyfikacje zadeklarowane łącznie przez ponad 15 tysięcy przedstawicieli kategorii społecznych mających uregulowany ustawowo status prawny)

Nazwa identyfikacji	Identyfikacja zadeklarowana	
	jako pierwsza (w tym jako jedyna)	jako pierwsza lub druga (w tym występująca z polską)
białoruska	36,4 (30,2)	46,8 (15,6)
kaszubska	17,7 (16,4)	232,5 (215,8)
niemiecka	74,5 (44,5)	147,8 (63,8)
romska	12,6 (9,9)	17,0 (7,0)
ukraińska	38,4 (27,6)	51,0 (20,8)

Na podstawie: *Struktura narodowo-etniczna, językowa i wyznaniowa ludności Polski. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Warszawa 2015, s. 31.

Mapa. Podział administracyjny Polski z wybranymi gminami, w których przed organami gminy można posługiwać się językiem grupy mniejszościowej jako językiem pomocniczym

Na podstawie: mniejszości.narodowe.mswia.gov.pl

5.1. Uzupełnij tabelę – do każdego numeru z mapy dopisz nazwę grupy mniejszościowej, której dotyczą oba materiały źródłowe, oraz nazwę województwa, w którym położone są gminy z językiem tej grupy jako językiem pomocniczym.

Numer	Nazwa grupy mniejszościowej	Nazwa województwa
1.		
2.		
3.		

5.2. Oceń, czy poniższe informacje dotyczące grup mniejszościowych w Polsce są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Najliczniej wskazywana niepolska identyfikacja narodowo-etniczna to identyfikacja osób mających status mniejszości narodowej.	P	F
2.	Kaszubi to grupa mniejszościowa, w której najczęściej wraz z identyfikacją mniejszościową występowała identyfikacja polska.	P	F
3.	Jedyna grupa mniejszościowa – spośród przedstawionych w tabeli – mająca status prawny mniejszości etnicznej to Romowie.	P	F

Zadanie 6. (0–2)

O wydarzeniach w jednym z państw Europy

Obywatele konfederacji wyrazili swoją opinię na temat reformy promowanej przez Inicjatywę Vollgeld, która chce zakazać kreowania pieniędzy prywatnym bankom. [...] 72 procent głosujących opowiedziało się przeciwko reformie.

wyborcza.pl

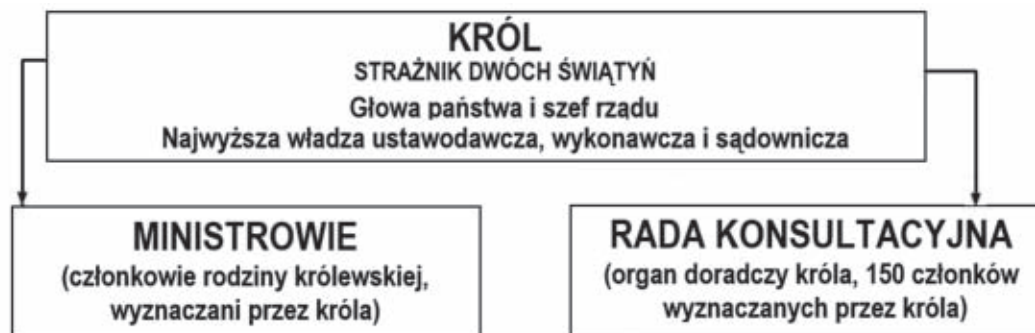
Uzupełnij zdania – podaj nazwy: sposobu udziału obywateli w podejmowaniu decyzji politycznych (A.), formy demokracji (B.) i państwa (C.).

Tekst traktuje o (A.) ..... – formie demokracji (B.) .....

Opisane wydarzenia miały miejsce w (C.) .....

Zadanie 7. (0–1)

Schemat. System polityczny jednego z państw

Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2017, t. II, s. 314.

Odnosząc się do schematu, sformułuj dwa argumenty świadczące o tym, że państwo, którego system polityczny przedstawiono, nie jest państwem demokratycznym.

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.1.	5.2.	6.	7.
	Maks. liczba punktów	2	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 8. (0–1)

O założeniach jednej z ideologii

Społeczeństwo potrzebuje ładu i stratyfikacji społecznej. [...] Człowiek jest postrzegany jako istota społeczna związana z naturalnymi grupami. Dzięki uczestnictwu w życiu zbiorowym zostają zaspokojone jego podstawowe potrzeby – bezpieczeństwa, zakorzenienia, statusu [...]. Państwem dobrym jest państwo ograniczone, oparte na prawie i reprezentujące nie tylko wolę większości, lecz także tradycję i dalekowzroczny interes zbiorowy.

Idee i ideologie we współczesnym świecie, Warszawa 2008, s. 121–122.

Uzasadnij, że w tekście nie przedstawiono założeń ideologii liberalnej.

.....
.....
.....

Zadanie 9. (0–4)

Tabele. Wyniki wyborów do Sejmu RP w 2001 i 2015 roku (uwzględniono komitety, które uzyskały ponad 5% głosów w skali kraju)

Wybory 2001 roku

Komitet	Uzyskane głosy w %	Liczba mandatów w Sejmie RP
KKW SLD – UP	41,04	216
KWW PO	12,68	65
KW Samoobrona RP	10,20	53
KW PiS	9,50	44
KW PSL	8,98	42
KW LPR	7,87	38
KKW AWSP	5,60	0

Wybory 2015 roku

Komitet	Uzyskane głosy w %	Liczba mandatów w Sejmie RP
KW PiS	37,58	235
KW PO RP	24,09	138
KWW Kukiz'15	8,81	42
KW Nowoczesna Ryszarda Petru	7,60	28
KKW Zjednoczona Lewica	7,55	0
KW PSL	5,13	16

Na podstawie: pkw.gov.pl

O ordynacji wyborczej w Rzeczypospolitej Polskiej

W znowelizowanej w 2002 r. ordynacji wyborczej powrócono do metody d'Hondta przy przeliczaniu głosów na mandaty, co wpłynęło na dość znaczne [większe niż przy dotychczasowej metodzie] nadreprezentacje partii, które w wyborach uzyskały najlepsze wyniki [...] [i niedoreprezentacje partii z mniejszymi wynikami].

„Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie” 2013:
„Problemy Społeczne, Polityczne i Prawne”, s. 48.

9.1. Uzasadnij, że przedstawiona w tekście opinia jest trafna – sformułuj trzy argumenty na podstawie danych z tabel.

- .....
- .....
- .....

9.2. Wyjaśnij, dlaczego w obu tabelach dane z ostatniej kolumny nie sumują się do 460.

.....

.....

.....

9.3. Wyjaśnij, dlaczego w obu zaprezentowanych wyborach do Sejmu RP jeden z komitetów – mimo uzyskania wyniku wyższego niż 5% – nie uczestniczył w podziale mandatów.

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Przepisy prawne z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*

Art. 1. Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli.

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest [...] państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 3. Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym.

Art. 4.1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2020 r.).

Do każdej z podanych nazw zasad ustrojowych dopisz numer artykułu z *Konstytucji RP*, w którym ta zasada została unormowana.

Zasada suwerenności narodu – .....

Zasada unitarnej formy państwa – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.	9.1.	9.2.	9.3.	10.
	Maks. liczba punktów	1	2	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 11. (0–1)

O systemie politycznym jednego z państw europejskich

W tym federalnym państwie funkcje ustawodawcze pełnią dwie różne instytucje. Na czele rządu stoi kanclerz. W XX wieku najczęściej mieliśmy do czynienia z rządami koalicyjnymi tzw. wielkiej koalicji socjalistów i chadeków. Rola prezydenta – mimo że jest wybierany przez naród w wyborach bezpośrednich – ogranicza się do funkcji ceremonialno-reprezentacyjnej.

Na podstawie: *Spoleczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2017, t. II, s. 159.

Schemat. System polityczny jednego z państw europejskich

Na podstawie: B. Bryk, K. Wojtowicz, *Systemy polityczne państw Unii Europejskiej*, Przemysł 2001, s. 12.

Rozstrzygnij, czy tekst i schemat dotyczą systemu politycznego tego samego państwa. Swój wybór uzasadnij, odwołując się do obu materiałów źródłowych.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....
.....
.....
.....

Zadanie 12. (0–3)

Przepisy prawne z jednej z polskich konstytucji

Art. 10. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi. [...]

Art. 11. Sejm składa się z posłów, wybranych na lat pięć, licząc od dnia otwarcia Sejmu, w głosowaniu powszechnym, tajnym, bezpośrednim, równym i stosunkowym.

Art. 12. Prawo wybierania ma każdy obywatel polski bez różnicy płci, który w dniu ogłoszenia wyborów ukończył lat 21, używa w pełni praw cywilnych i zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw. [...]

Art. 13. Prawo wybieralności ma każdy obywatel, mający prawo wybierania do Sejmu, [...] o ile ukończył lat 25. [...]

Art. 39. Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat sied[e]m bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. [...]

Dz.U. [...], nr 44, poz. 267; pisownia oryginalna.

Rozstrzygnij, czy przytoczone przepisy prawne umożliwiały uczestnictwo obywateli w życiu politycznym w zakresie większym niż w obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*. Swój wybór uzasadnij, odnosząc się do czterech z tych przepisów i obecnych uregulowań w danej kwestii.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie:

- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 13. (0–1)

Art. 7.1. z ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej

[Organ ten] [...] przedkłada Sejmowi: 1) analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej; 2) opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów; [...] 4) informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej, Prezesa Rady Ministrów oraz innych ważniejszych kontroli [...].

Dz.U. 1995, nr 13, poz. 59, z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2020 r.).

Podaj pełną nazwę konstytucyjnego organu, który przedkłada Sejmowi RP dokumenty wskazane w przytoczonym fragmencie aktu prawnego.

Zadanie 14. (0–1)

Przepisy prawne dotyczące samorządu gminnego w Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis 1. Do wyłącznej właściwości [...] [tego organu w gminie wiejskiej] należy: 1) uchwalanie statutu gminy; [...] 4) uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu [...].

Przepis 2. [Ten organ] jest organem wykonawczym w gminie [niebędącej miastem na prawach powiatu], w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy.

Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95, z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2020 r.).

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę właściwego organu gminy.

Przepis 1. – .....

Przepis 2. – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.	13.	14.
	Maks. liczba punktów	1	3	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 15. (0–1)

O finansach publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej

Ta forma dochodów jest przekazywana przez państwo ze środków budżetowych różnym podmiotom w celu wsparcia ich działalności: jednostkom niepaństwowym, instytucjom społecznym, osobom fizycznym, jak również gminom. Te ostatnie uzyskują ją automatycznie, a dochody te przeznacza się na realizację zadań publicznych. W przypadku gmin ta forma dochodów składa się z kilku części, m.in. oświatowej.

Na podstawie: mfiles.pl

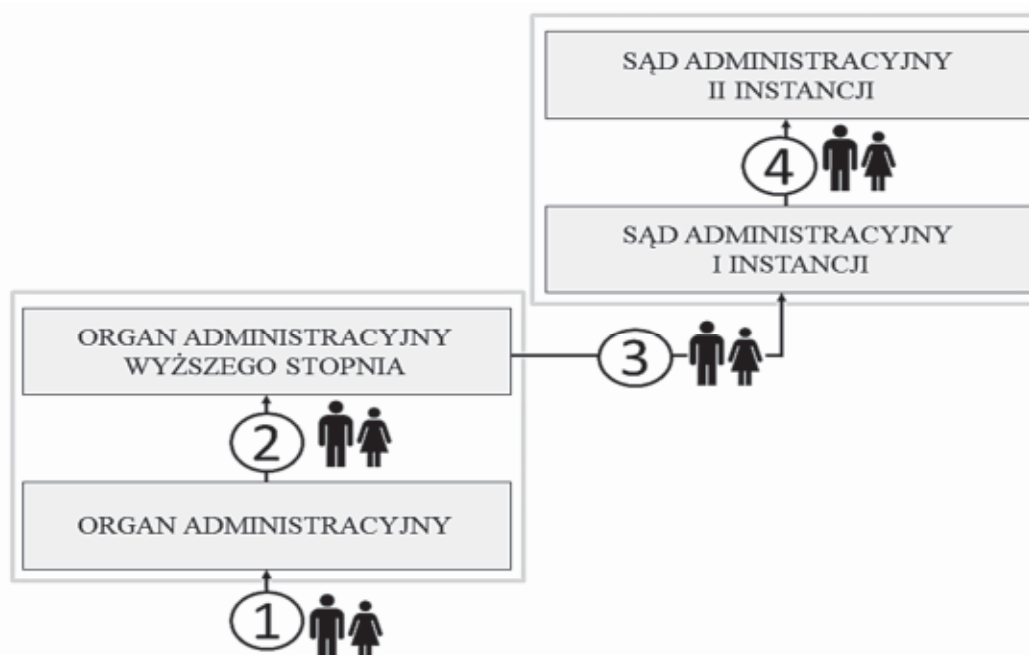
Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Dochody, których dotyczy tekst, to

- A. darowizna.
- B. subwencja.
- C. dotacja celowa.
- D. środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

Zadanie 16. (0–2)

Schemat. Postępowania administracyjne i sądownoadministracyjne w Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie: *Postępowania administracyjne i sądownoadministracyjne z kasusami*, red. R. Hauser, A. Skoczylas, Warszawa 2016.

Opisy sytuacji

Opis A. Państwo Kowalscy złożyli odwołanie od decyzji o odmowie wydania pozwolenia na budowę.

Opis B. Radca prawny w imieniu państwa Kowalskich sporządził skargę kasacyjną od wyroku utrzymującego w mocy decyzję o odmowie wydania pozwolenia na budowę.

Opis C. Państwo Kowalscy wystąpili do starosty z wnioskiem o wydanie pozwolenia na budowę.

16.1. Do każdego z podanych opisów przyporządkuj numer, którym oznaczono na schemacie właściwy etap postępowania.

Opis A. – .....

Opis B. – .....

Opis C. – .....

16.2. Podaj nazwy sądów przedstawionych na schemacie.

Sąd I instancji – .....

Sąd II instancji – .....

Zadanie 17. (0–3)

Fragment polskiego pisma procesowego

Katowice, dnia 23 maja 2018 r.	
[1. Nazwa strony] ..... Marian Kowalski ul. Podleśna 168 40-110 Katowice	[2. Nazwa sądu] ..... w Katowicach Wydział III Cywilny – Odwoławczy ul. Francuska 38 40-028 Katowice za pośrednictwem
Pozwany: Michał Dębski ul. Podleśna 138 40-110 Katowice	[3. Nazwa sądu] ..... w Katowicach Wydział I Cywilny ul. Warszawska 45 40-010 Katowice
Sygn. akt: I C 315/18	
Wartość przedmiotu zaskarżenia: 12 125 zł	
[4. Nazwa środka odwoławczego]	
Na podstawie art. 367 § 1 [5. Nazwa kodeksu] ..... zaskarżam w całości wyrok Sądu Rejonowego Katowice-Zachód z dnia 7 maja 2018 r., sygn. akt I C 315/18, doręczony mi wraz z uzasadnieniem dnia 16 maja 2018 r., na mocy którego nie została zasądzona na moją rzecz od pozwanego kwota 12 125 zł.	

Na podstawie: ms.gov.pl

Uzupełnij fragment pisma – wpisz właściwe nazwy.

1. Nazwa strony – .....

2. Nazwa sądu – .....

3. Nazwa sądu – .....

4. Nazwa środka odwoławczego – .....

5. Nazwa kodeksu – .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.1.	16.2.	17.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	3
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 18. (0–1)

Artykuł z aktu prawnego obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

1. Od chwili zawarcia małżeństwo kanoniczne wywiera takie skutki, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa zgodnie z prawem polskim, jeżeli:

- (1) między nupturientami nie istnieją przeszkody wynikające z prawa polskiego,
- (2) złożą oni przy zawieraniu małżeństwa zgodne oświadczenie woli dotyczące wywarcia takich skutków i
- (3) zawarcie małżeństwa zostało wpisane w aktach stanu cywilnego na wniosek przekazany urzędowi stanu cywilnego w terminie pięciu dni od zawarcia małżeństwa [...].

3. Orzekanie o ważności małżeństwa kanonicznego, a także w innych sprawach małżeńskich przewidzianych w prawie kanonicznym, należy do wyłącznej kompetencji władzy kościelnej.

4. Orzekanie w sprawach małżeńskich w zakresie skutków określonych w prawie polskim należy do wyłącznej kompetencji sądów państwowych.

Dz.U. [...], nr [...], poz. [...] (stan prawny na 25 lutego 2020 r.).

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Akt prawny, w którym zamieszczono przytoczone przepisy prawne, to

- A. *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.*
- B. *Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.*
- C. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. [...].*
- D. *Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r.*

Zadanie 19. (0–2)

Przepisy prawne z polskiej *Ustawy o prawach konsumenta*

Art. 27. Konsument, który zawarł umowę na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa, może w terminie 14 dni odstąpić od niej bez podawania przyczyny i bez ponoszenia kosztów [...].

Art. 28. Bieg terminu do odstąpienia od umowy rozpoczyna się:

- 1) dla umowy, w wykonaniu której przedsiębiorca wydaje rzecz, będąc zobowiązany do przeniesienia jej własności – od objęcia rzeczy w posiadanie przez konsumenta lub wskazaną przez niego osobę trzecią inną niż przewoźnik, a w przypadku umowy, która:
  - a) obejmuje wiele rzeczy, które są dostarczane osobno, partiami lub w częściach – od objęcia w posiadanie ostatniej rzeczy, partii lub części,
  - b) polega na regularnym dostarczaniu rzeczy przez czas oznaczony – od objęcia w posiadanie pierwszej z rzeczy [...].

Art. 29.1. Jeżeli konsument nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy, prawo to wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia upływu terminu, o którym mowa w art. 27.

Dz.U. 2014, poz. 827, z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2020 r.).

Opisy przykładów

Przykład 1. Paweł zamówił w e-sklepie dekodery i telewizor. Dekoder otrzymał 5 września 2018 roku, a telewizor został doręczony osobną przesyłką po kolejnych 7 dniach. Klient nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy.

Przykład 2. Pani Jadwiga zamówiła półroczną prenumeratę miesięcznika „Warto Wiedzieć”. Pierwsze wydanie otrzymała 4 września 2018 roku, a kolejne – 4 października 2018 roku. Wraz z numerem wrześniowym poinformowano ją o prawie odstąpienia od umowy. Po otrzymaniu czasopisma w październiku Pani Jadwiga postanowiła odstąpić od umowy.

Na podstawie: prawakonsumenta.uokik.gov.pl

19.1. Podaj przysługujący klientowi ostateczny możliwy termin odstąpienia od umowy, której dotyczy przykład 1. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych.

Termin – .....

Uzasadnienie – .....

.....
 .....
 .....
 .....

19.2. Rozstrzygnij, czy klientka mogła odstąpić od umowy, której dotyczy przykład 2. Swoj wybór uzasadnij, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....
 .....
 .....

Zadanie 20. (0–1)

Skala podatkowa obowiązująca w Rzeczypospolitej Polskiej w rozliczeniach za 2017 rok

Dochód (w złotych)	Sposób obliczania podatku
do 85 528	18% minus kwota zmniejszająca podatek
ponad 85 528	15 395 zł 04 gr plus 32% nadwyżki ponad 85 528 zł minus kwota zmniejszająca podatek

Na podstawie: www.[...].pl

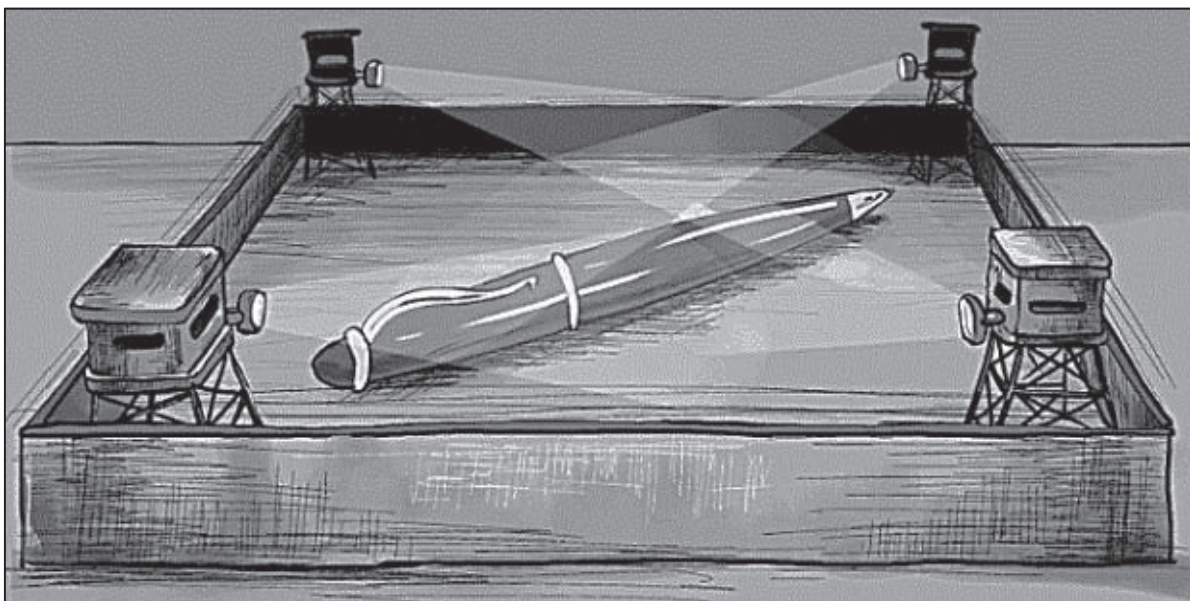
Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Przedstawiony typ podatku ma charakter progresywny.	P	F
2.	Przedstawiony sposób obliczania podatku odnosi się do podatku CIT.	P	F
3.	W sytuacji dochodu w wysokości 140 tysięcy złotych podatek dochodowy w wysokości 32% płacony był od całego dochodu podatnika.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.1.	19.2.	20
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 21. (0–1)

Plakaty dotyczące łamania jednej z wolności człowieka (autorzy: M. Saba'aneh i P.X. Molina)

Na podstawie: www.cartoonmovement.com

Uzasadnij, że plakaty dotyczą łamania tej samej wolności człowieka – w odpowiedzi podaj nazwę tej wolności i odnieś się do właściwych elementów graficznych tych plakatów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–2)

Fragment deklaracji dotyczącej praw człowieka

ZWAŻYWSZY, że uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju świata,

ZWAŻYWSZY, że nieposzanowanie i nieprzestrzeganie praw człowieka doprowadziło do aktów barbarzyństwa, które wstrząsnęły sumieniem ludzkości, i że ogłoszono uroczyste jako najwznioślejszy cel ludzkości dążenie do zbudowania takiego świata, w którym ludzie korzystać będą z wolności [...] przekonań oraz z wolności od strachu i nędzy, [...]

PRZETO ZGROMADZENIE OGÓLNE ogłasza uroczyste [...] [niniejszą deklarację] jako wspólny najwyższy cel wszystkich ludów i wszystkich narodów [...].

www.unic.un.org.pl

O prawach człowieka

Prawa człowieka zrodziły się w środowisku państw [...] wywodzących się z kultury europejskiej. [...] Tymczasem różne części świata rozwijają się swoim własnym rytmem, traktując tradycje polityczne, prawne i kulturowe jako czynnik integrujący społeczność lokalną. Uniwersalny charakter praw przyjętych z inspiracji Zachodu na gruncie Narodów Zjednoczonych nie wystarcza, aby własne obyczaje i tradycje zapomnieć i odrzucić. [...] Tradycje kulturowych przestrzega się nie tylko w zachowaniach społecznych, ale uwzględnia je także miejscowe prawo. Jeśli przy tym jeszcze niedawno wydawało się, że następuje uniwersalizacja wzorców kulturowych i dominującym staje się zachodni sposób myślenia, to od kilku lat obserwować można tendencje powrotu do korzeni, podkreślanie odrębności i brak zgody na bezkrytyczne przyjmowanie koncepcji zachodnich. Próby ich upowszechnienia coraz częściej traktowane są w kategoriach działań o charakterze imperialnym [...].

G. Michałowska, *Prawa człowieka i ich ochrona*, Warszawa 2000, s. 115–117.

22.1. Podaj nazwę deklaracji, której fragment przytoczono.

.....

22.2. Na podstawie materiałów źródłowych sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Prawa człowieka mają charakter uniwersalny.*

Argument – .....

.....

.....

.....

Kontrargument – .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.1.	22.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów			

Zadanie 23. (0–1)

O organizacji międzynarodowej

[...] [J]est ważną międzynarodową, międzyrządową organizacją gospodarczą skupiającą [...] wysoko rozwinięte państwa, w tym od listopada 1996 roku Polskę [...]. Wszystkie państwa członkowskie [...] uznają, iż wartościami nadrzędnymi w życiu polityczno-społecznym i gospodarczym są trzy zasady, które wspólnie stanowią niepisane podstawowe kryteria dla państw ubiegających się o członkostwo: demokracja czyli pluralizm polityczny, poszanowanie praw człowieka i swobód obywatelskich oraz stabilny wzrost w ramach otwartej gospodarki rynkowej.

www.msz.gov.pl

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Organizacja, której dotyczy tekst, to

- A. Rada Europy.
- B. Rada Państw Morza Bałtyckiego.
- C. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.
- D. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Zadanie 24. (0–1)

Fragmenty map politycznych Europy na przełomie XX i XXI wieku

Mapa 1.

Mapa 2.

Do każdej mapy politycznej Europy przyporządkuj miesiąc i rok, w którym była ona aktualna. Odpowiedzi wybierz spośród: styczeń 1990 roku, styczeń 1992 roku, styczeń 2007 roku, styczeń 2009 roku.

Mapa 1. – .....

Mapa 2. – .....

Zadanie 25. (0–2)

Wykres. Odpowiedzi na pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, w tej chwili Polska może być pewna zaangażowania sojuszników z NATO w ewentualną obronę naszych granic, czy też nie? (w %)

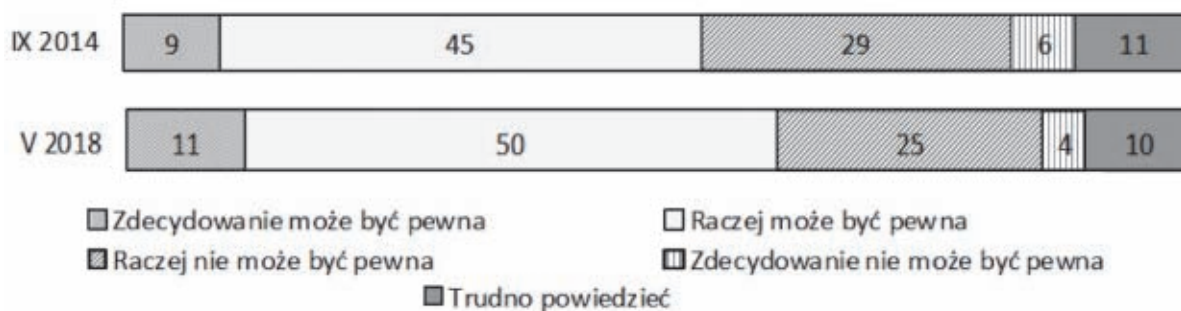

Tabela. Odpowiedzi na pytanie: Czy uważa Pan(i), że w Polsce powinny stacjonować wojska innych państw NATO, czy też nie? (w %)

	IX 2014	V 2018
Zdecydowanie powinny	20	24
Raczej powinny	37	43
Raczej nie powinny	22	17
Zdecydowanie nie powinny	8	5
Trudno powiedzieć	13	11

Na podstawie: *Polacy o NATO i bezpieczeństwie międzynarodowym*, Komunikat z badań CBOS BS/71/2018.

25.1. Przedstaw – z przytoczeniem danych – kierunek zmian opinii społeczeństwa polskiego na tematy wskazane w obu materiałach źródłowych.

.....

.....

.....

.....

25.2. Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W przedstawionym okresie o 4 punkty procentowe wzrósł odsetek uważających, że w Polsce zdecydowanie powinny stacjonować wojska innych państw NATO.	P	F
2.	W przedstawionym okresie o 6% spadł odsetek twierdzących, że Polska nie może być pewna udziału wojsk NATO w ewentualnej obronie polskich granic.	P	F
3.	W każdym z terminów badań największy odsetek ankietowanych miał względną pewność, że sojusznicy z Paktu Północnoatlantyckiego zaangażują się w ewentualną obronę polskich granic.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.	25.1.	25.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 26. (0–2)

Fragment traktatu międzynarodowego

Art. 4. Wymienione poniżej uznaje się za niezgodne ze wspólnym rynkiem węgla i stali i w konsekwencji za zniesione i zakazane w granicach Wspólnoty, jak przewidziano w niniejszym Traktacie:

a) opłaty przywozowe i wywozowe lub podatki mające to samo znaczenie, jak również ograniczenia ilościowe obrotu węglem i stalą [...].

polskawue.gov.pl

Informacje o politykach europejskich

- A. Kierował rządem Francji w latach 1944–46; konflikt w Algierii umożliwił mu powrót do władzy – w 1958 roku został premierem, a w 1959 – prezydentem.
- B. Lider konserwatystów brytyjskich kierujący partią w latach 1975–90; najdłużej urzędujący premier tego kraju w XX wieku.
- C. Kanclerz RFN w latach 1949–63; zwolennik zbliżenia politycznego z Francją i integracji w ramach zachodnich struktur ekonomicznych i politycznych.
- D. Przewodniczący rządu Hiszpanii w latach 1938–73; był szefem państwa aż do śmierci w 1975 roku.

26.1. Podaj nazwę wspólnoty europejskiej stworzonej na podstawie traktatu, którego fragment przytoczono.

.....

26.2. Określ, który spośród przedstawionych polityków podpisał cytowany traktat – podaj jego nazwisko oraz literę, którą oznaczono informację o nim.

nazwisko – .....

litera – .....

Zadanie 27. (0–1)

O procedurze budżetowej w Unii Europejskiej

Procedura budżetowa, czyli proces planowania, uchwalania i wykonywania budżetu ogólnego, jest przedstawiona w art. 314 TFUE. Określono w nim kolejne kroki, etapy oraz ograniczenia czasowe obowiązujące tzw. władze budżetowe – dwie instytucje, od których zależy ostateczny kształt budżetu i które ponoszą odpowiedzialność za jego planowanie i uchwalenie, tj. [...] [1] i Parlament. Procedura ta rozpoczyna się najpóźniej 1 września roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany. Jest to ostateczny termin przedłożenia przez [...] [2] wstępnego projektu budżetu.

Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej, red. E. Małaszyńska, B. Gruchman, Warszawa 2018, s. 102–103.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Numerami 1 i 2 oznaczono w tekście dwa organy Unii Europejskiej –

- A. [1] Radę i [2] Komisję.
- B. [1] Trybunał Obrachunkowy i [2] Komisję.
- C. [1] Komisję i [2] Europejski Bank Centralny.
- D. [1] Europejski Bank Centralny i [2] Trybunał Obrachunkowy.

Zadanie 28. (0–1)

Fragment mapy politycznej Europy

O Europejskim Obszarze Gospodarczym

Wszystkie państwa, oznaczone na mapie numerami 1–4, należą do Europejskiego Obszaru Gospodarczego i strefy Schengen. Europejski Obszar Gospodarczy powstał w celu rozszerzenia rynku wewnętrznego UE na trzy państwa należące do EFTA: Islandię, Norwegię i Liechtenstein. Wszystkie przepisy prawne UE odnoszące się do jednolitego rynku wewnętrznego są na bieżąco przyjmowane do ustawodawstwa krajów EFTA.

Na podstawie: www.europarl.europa.eu

Oceń, czy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej niemający obywatelstwa żadnego z państw oznaczonych na mapie numerami mógł w latach 2008–2019 korzystać z podanych możliwości. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Mógł przekraczać granice każdego z państw oznaczonych na mapie numerami bez kontroli granicznej.	P	F
2.	Mógł prowadzić swobodną działalność gospodarczą na terytorium każdego z państw oznaczonych na mapie numerami.	P	F
3.	Mieszkając na terytorium każdego z państw oznaczonych na mapie numerami, mógł brać udział w wyborach organów władz lokalnych tych państw.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.1.	26.2.	27.	28.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 29. (0–2)

Fragment mapy politycznej Afryki, Azji i Europy

O sytuacji w państwach Afryki w XXI wieku

Opis A. 3 lipca 2013 roku wojsko przejęło władzę w kraju i jednocześnie obaliło rządy Bractwa Muzułmańskiego i prezydenta Muhammada Mursiego. Tym samym armia odzyskała władzę, utraconą po obaleniu Husniego Mubaraka w wyniku „arabskiej wiosny”.

Opis B. Lipcowa eskalacja przemocy w 2016 roku była poważnym naruszeniem zawartego w 2015 roku porozumienia pokojowego mającego zakończyć trwającą od 2013 roku wojnę domową, w której o władzę w tym najmłodszym afrykańskim państwie rywalizowali Salva Kiir z grupy etnicznej Dinka i Riek Machar z grupy Nuer.

Do każdego opisu wydarzeń dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		

Zadanie 30. (0–1)

O „Sprawiedliwym Handlu”

„Sprawiedliwy Handel” (*Fair Trade*) to zorganizowany ruch społeczny, który wykorzystuje podejście rynkowe, aby poprawiać sytuację mieszkańców krajów rozwijających się oraz promować zrównoważony rozwój. Główne założenia „Sprawiedliwego Handlu” to oferowanie lepszych warunków handlowych oraz ochrona praw nieuprzywilejowanych producentów i pracowników z krajów Globalnego Południa. Poza uczciwą ceną, producenci otrzymują od partnerów handlowych z Globalnej Północy wsparcie, aby móc prowadzić swoją działalność w sposób zrównoważony, bezpieczny dla ludzi i środowiska.

Na podstawie: www.fairtrade.org.pl

Przedstaw korzyści – po jednej dla każdej z podanych kategorii – jakie niesie za sobą udział w opisanym w tekście ruchu „Sprawiedliwy Handel”.

korzyść dla nabywców z Globalnej Północy – .....

.....

korzyść dla społeczeństw z krajów producentów – .....

.....

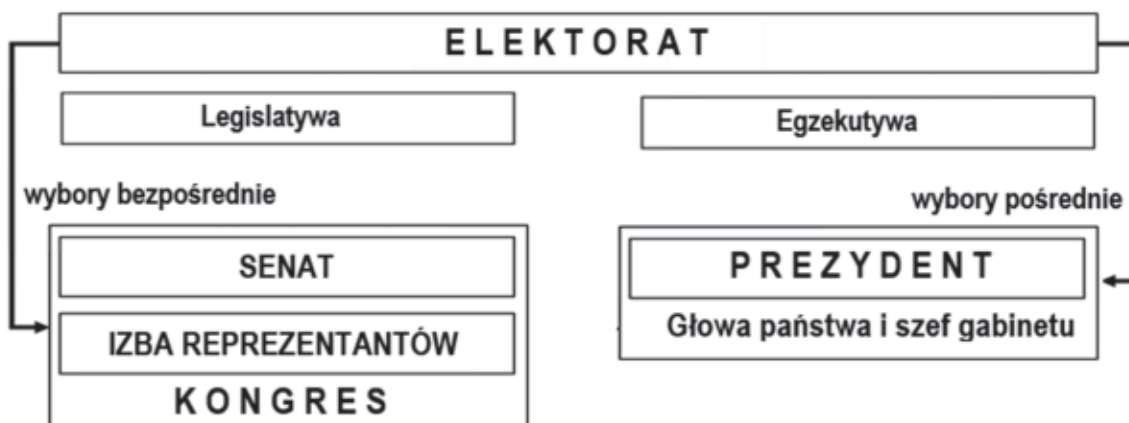
Zadanie 31. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Charakteryzując zależności między Prezydentem RP a Radą Ministrów RP oraz między tymi organami a parlamentem, uzasadnij, że w Rzeczypospolitej Polskiej nie zastosowano typu podziału władzy funkcjonującego w państwie, którego dotyczą materiały źródłowe.

Schemat. Egzekutywa i legislatura na szczeblu federalnym w Stanach Zjednoczonych Ameryki

Na podstawie: *Spoleczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2017, t. II, s. 275.

Model amerykański opiera się na normatywnej separacji władzy ustawodawczej [...] oraz władzy wykonawczej. Separacja ta występuje zarówno na płaszczyźnie organizacyjnej (odrębne wybory parlamentu i prezydenta, zakaz łączenia funkcji deputowanego i członka gabinetu, niemożność przedterminowego rozwiązania parlamentu), jak i na płaszczyźnie funkcjonalnej (autonomia parlamentu w dziedzinie tworzenia prawa oraz prezydenta w zakresie jego wykonywania, brak instytucji kontroli parlamentu nad prezydentem oraz brak odpowiedzialności politycznej egzekutywy przed parlamentem).

A. Antoszewski, R. Herbut, *Systemy polityczne współczesnego świata*, Gdańsk 2004, s. 320–321.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	29.	30.
	Maks. liczba punktów	2	1
	Uzyskana liczba punktów		

Temat 2.

Od postępowania przygotowawczego do kasacji – przedstaw zasady i możliwy przebieg postępowania karnego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Temat 3.

Scharakteryzuj działania w celu wygaszania konfliktów i ograniczania ich skutków podejmowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych w ostatnim trzystoletniu, uwzględniając kompetencje jej organów i aktywność Rzeczypospolitej Polskiej w tym zakresie.

WYPRAĆOWANIE

na temat nr .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	31.
	Maks. liczba punktów	12
	Uzyskana liczba punktów	

A series of 34 horizontal dotted lines for writing.

A series of 24 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing or drawing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

